

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2021. szeptember 9.*

„Előzetes döntéshozatal – Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés – Öröklés – 650/2012/EU rendelet – A 6. cikk a) pontja – Joghatóság hiányának megállapítása – A 7. cikk a) pontja – Joghatóság – A másodikként eljáró bíróság általi felülvizsgálat – 22. cikk – Az alkalmazandó jog megválasztása – 39. cikk – Kölcsönös elismerés – A 83. cikk (4) bekezdése – Átmeneti rendelkezések”

A C-422/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Oberlandesgericht Köln (kölni tartományi felsőbíróság, Németország) a Bírósághoz 2020. szeptember 8-án érkezett, 2020. augusztus 28-i határozatával terjesztett elő az

RK

és

CR

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: L. Bay Larsen tanácselnök, C. Toader (előadó) és N. Jääskinen bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- CR képviselőjében I. Sommer Rechtsanwältin,
- a spanyol kormány képviselőjében M. J. Ruiz Sánchez, meghatalmazotti minőségben,
- az olasz kormány képviselőjében G. Palmieri meghatalmazott, segítője: E. Manzo avvocato dello Stato,

* Az eljárás nyelve: német.

– az Európai Bizottság képviselőjében M. Heller és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben, a főtanácsnok indítványának a 2021. július 8-i tárgyaláson történt meghallgatását követően, meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.; helyesbítések: HL 2012. L 344., 3. o.; HL 2013. L 60., 140. o.; HL 2019. L 243., 9. o.; a továbbiakban: öröklési rendelet) 6. cikke a) pontjának, 7. cikke a) pontjának, 22. cikkének és 83. cikke (4) bekezdésének az értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az RK és CR között, a CR által, férjének halálát követően egy nemzeti öröklési bizonyítvány és egy európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránt benyújtott kérelme tárgyában folyamatban lévő peres eljárásban terjesztették elő.

Jogi háttér

- 3 Az öröklési rendelet (27) és (59) preambulumbekkezdése értelmében:
„(27) Az e rendeletben szereplő szabályok kidolgozására oly módon került sor, hogy azok biztosítsák, hogy az öröklés ügyében eljáró hatóság az esetek többségében a saját jogát alkalmazza. E rendelet ennél fogva rendelkezik olyan mechanizmusokról, amelyek olyan esetekben játszanak szerepet, amikor az örökhagyó az öröklésre irányadó jogként azon tagállam jogát választotta, amelynek állampolgára volt.
[...]
(59) E rendeletnek – általános célkitűzésének, azaz a tagállamokban öröklés tárgyában hozott határozatok kölcsönös elismerésének fényében [...] – a határozatok elismerésére, végrehajthatóságára és végrehajtására vonatkozó [...] szabályokat kell előírnia.”
- 4 Az öröklési rendelet „Fogalommeghatározások” című 3. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:
„E rendelet alkalmazásában:
[...]
g) »határozat«: öröklési ügyben valamely tagállam bírósága által hozott bármely határozat, elnevezésére való tekintet nélkül, ideértve a költségeknek és kiadásoknak valamely bírósági tisztviselő általi meghatározására vonatkozó határozatot is;
[...]

5 E rendelet „Általános joghatóság” című 4. cikke előírja:

„Annak a tagállamnak a bíróságai rendelkeznek joghatósággal az öröklés egészében történő határozathozatalra, amelynek a területén az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában volt.”

6 Az említett rendeletnek „A joghatóság hiányának megállapítása jogválasztás esetén” című 6. cikke értelmében:

„Amennyiben az örökhagyó az utána történő öröklésre alkalmazandó jognak a 22. cikk szerint valamely tagállam jogát választotta, a 4. cikk vagy a 10. cikk alapján eljáró bíróság:

a) az eljárásban részt vevő egyik fél kérelmére megállapíthatja joghatóságának hiányát, ha úgy ítéli meg, hogy – figyelembe véve az öröklés gyakorlati körülményeit, például a felek szokásos tartózkodási helyét és a vagyontárgyak fellelhetőségét – a választott jog szerinti tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra; [...]

[...]

7 Ugyanezen rendelet „Joghatóság jogválasztás esetén” című 7. cikke kimondja:

„Azon tagállam bíróságai, amelynek jogát az örökhagyó a 22. cikk szerint választotta, joghatósággal rendelkeznek az öröklés tárgyában történő határozathozatalra, ha:

a) valamely korábban eljáró bíróság ugyanazon ügyben a 6. cikk szerint megállapította joghatóságának hiányát;

[...]

8 Az öröklési rendelet „Kiegészítő joghatóság” című 10. cikke előírja:

„(1) Amennyiben az örökhagyó szokásos tartózkodási helye elhalálozásának időpontjában nem valamely tagállamban található, azon tagállam bíróságai, amelyben hagyatéki vagyontárgyak találhatók, mégis joghatósággal rendelkeznek az öröklés egészében történő határozathozatalra, ha:

a) az örökhagyó elhalálozásának időpontjában rendelkezett ennek a tagállamnak az állampolgárságával; vagy ennek hiányában;

b) az örökhagyó előző szokásos tartózkodási helye az említett tagállamban volt, amennyiben ez a szokásos tartózkodási hely a bírósági eljárás kezdő időpontjától visszafelé számított öt évnél nem korábban változott meg.

(2) Amennyiben egyik tagállam bírósága sem rendelkezik az (1) bekezdés értelmében joghatósággal, azon tagállam bíróságai, amelyben hagyatéki vagyontárgyak találhatók, mégis joghatósággal rendelkeznek az e vagyontárgyak tekintetében történő határozathozatalra.”

- 9 E rendelet „Jogválasztás” című 22. cikke az (1) és (2) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„(1) Egy adott személy az utána történő öröklés egészére irányadó jogként választhatja annak az államnak a jogát, amelynek állampolgárságával a választás megtételekor vagy az elhalálozás időpontjában rendelkezik.

A többes állampolgársággal rendelkező személy bármelyik állam jogát választhatja, amelynek állampolgárságával a választás megtételekor vagy az elhalálozás időpontjában rendelkezik.

(2) A jogválasztásról kifejezetten, végintézkedés formájában tett nyilatkozatban kell rendelkezni, vagy annak a végintézkedés rendelkezéseiből megállapíthatónak kell lennie.”

- 10 Az öröklési rendelet „A határozatok elismerése, végrehajthatósága és végrehajtása” című IV. fejezete tartalmazza a rendelet 39–58. cikkét.

- 11 E rendelet „Elismerés” című 39. cikke az (1) bekezdésében kimondja:

„A valamely tagállamban hozott határozatot a többi tagállamban külön eljárás nélkül elismerik.”

- 12 Az említett rendeletnek „Az elismerés megtagadásának indokai” című 40. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A határozat nem ismerhető el, amennyiben:

- a) az elismerés nyilvánvalóan ellentétes azon tagállam közrendjével („*ordre public*”), amelyben az elismerést kérelmezik;
- b) a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az eljárást megindító iratot vagy az azzal egyenértékű iratot nem kézbesítették az alperes részére megfelelő időben ahhoz, hogy védelméről gondoskodhasson, kivéve, ha az alperes elmulasztotta a határozatot megtámadó eljárás kezdeményezését, annak ellenére, hogy lehetősége lett volna rá;
- c) összeegyeztethetetlen egy, az azonos felek közötti eljárásban abban a tagállamban hozott határozattal, amelyben az elismerést kérelmezik;
- d) összeegyeztethetetlen egy másik tagállamban vagy harmadik államban, azonos jogalaptól származó, azonos felek közötti eljárásban hozott korábbi határozattal, feltéve, hogy a korábbi határozat megfelel az elismerés feltételeinek abban a tagállamban, amelyben az elismerést kérelmezik.”

- 13 Az öröklési rendeletnek az „Érdemi felülvizsgálat kizártsága” című 41. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A valamely tagállamban hozott határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül”.

- 14 E rendelet „Átmeneti rendelkezések” című 83. cikke az (1) és (4) bekezdésében kimondja:

„(1) Ezt a rendeletet a 2015. augusztus 17-én vagy azt követően elhunyt személyek utáni öröklésre kell alkalmazni.

[...]

(4) Amennyiben a végintézkedést 2015. augusztus 17-ét megelőzően olyan állam joga szerint tették, amelyet az örökhagyó e rendelet szerint választhatott volna, akkor azt kell az öröklésre alkalmazandó jognak választott jognak tekinteni.”

15 Az említett rendelet 84. cikke értelmében:

„Ez a rendelet az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való kihirdetését követő huszadik napon lép hatályba.

Ezt a rendeletet 2015. augusztus 17-től kell alkalmazni a 77. és 78. cikk kivételével, amelyeket 2014. november 16-tól kell alkalmazni, valamint a 79., 80. és 81. cikk kivételével, amelyeket 2012. július 5-től kell alkalmazni. [...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 16 Német állampolgárságú férjének 2017. március 9-én bekövetkezett halálát követően CR az Amtsgericht Dürentől (düreni helyi bíróság, Németország) nemzeti öröklési bizonyítvány és európai öröklési bizonyítvány kiállítását kérte, egy 1990-ben német nyelven szerkesztett sajátkezü végrendelet alapján, amellyel a házastársak egymást kölcsönösen egyedüli örökösüknek jelölték ki.
- 17 RK, az örökhagyó fiútestvére vitatta az eljáró német bíróságok e kérelemmel kapcsolatos döntésre vonatkozó joghatóságát, azzal az indokkal, hogy halálának időpontjában az örökhagyó utolsó szokásos tartózkodási helye Spanyolországban volt, és az említett végrendelet nem tartalmazza kifejezetten az öröklésre irányadó jognak a megválasztását.
- 18 2017. december 20-i határozatával az Amtsgericht Düren (düreni helyi bíróság, Németország) úgy ítélte meg, hogy a kért bizonyítványok kiállításához szükséges tényeket bizonyították.
- 19 Az RK által benyújtott fellebbezést követően, az Oberlandesgericht Köln (kölni regionális felsőbíróság, Németország) 2018. július 4-i végzésével megállapította az Amtsgericht Düren (düreni helyi bíróság) a kérelemmel kapcsolatos döntésre vonatkozó joghatóságának hiányát, azzal az indokkal, hogy kizárólag a spanyol bíróságok rendelkeztek joghatósággal az örökhagyó halála időpontja szerinti „szokásos tartózkodási hely” kritériumának megfelelően, amelyről az öröklési rendelet 4. cikke rendelkezik.
- 20 2019. április 29-i végzésével, a Juzgado de Primera Instancia e Instrucción n° 3 de Estepona (esteponai 3. sz. elsőfokú és vizsgálóbíróság, Spanyolország), amelyhez CR fordult, úgy döntött, hogy „nem hoz határozatot az [e bíróság előtt függőben lévő hagyatéki eljárásban], mivel a német bíróságok megfelelőbb helyzetben [vannak] az öröklés tárgyában való határozathozatalt illetően, illetve olyan gyakorlati okok miatt, mint például [az érintett fél] lakóhelye, illetve az, hogy az örökség nagyobb része hol található”.
- 21 2019. augusztus 29-i közjegyzői okiratba foglalt beadványával CR újabb kérelmet nyújtott be a nemzeti és az európai öröklési bizonyítvány kiállítása iránt az Amtsgericht Dürenhez (düreni helyi bíróság), a spanyol bíróság végzésére való hivatkozással. 2020. február 19-i végzésével az Amtsgericht Düren (düreni helyi bíróság) megállapította a CR által benyújtott kérelemről való

döntésre vonatkozó joghatóságának fennállását, úgy vélekedve, hogy a spanyol bíróság végzése az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontja értelmében vett joghatóság hiánya megállapításának minősül.

- 22 RK, arra való hivatkozással, hogy több ok is ellentmond a német bíróságok joghatóságának, megtámadta az Amtsgericht Düren (düreni helyi bíróság) végzését a kérdést előterjesztő bíróság előtt.
- 23 A 2018. június 21-i Oberle ítéletre (C-20/17, EU:C:2018:485) hivatkozva e bíróság kétségeinek ad hangot az öröklési rendelet egyes rendelkezéseinek alkalmazását és értelmezését illetően.
- 24 E körülmények között az Oberlandesgericht Köln (kölni tartományi felsőbíróság, Németország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) Ahhoz, hogy a korábban eljáró bíróság az [öröklési] rendelet 7. cikkének a) pontja alapján megállapítsa joghatóságának hiányát, szükséges-e, hogy e bíróság kifejezetten megállapítsa joghatóságának hiányát, vagy meglegedhet-e a nem kifejezett nyilatkozattal, ha abból értelmezés útján az derül ki, hogy e bíróság megállapította joghatóságának hiányát?
- 2) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam korábban eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy az [öröklési] rendelet 6. cikkének a) pontja és 7. cikkének a) pontja alapján teljesültek-e a korábban eljáró bíróság határozathozatalához szükséges feltételek? Mennyiben kötelező erejű a korábban eljáró bíróság határozata?

Konkréten:

- a) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam korábban eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy az örökhagyó érvényesen választotta-e a tagállam jogát az [öröklési] rendelet 22. cikkének megfelelően?
- b) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam elsőként eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy az eljárásban részt vevő valamely fél nyújtott-e be az [öröklési] rendelet 6. cikkének a) pontja alapján a joghatóság hiányának megállapítása iránti kérelmet a korábban eljáró bíróságnál?
- c) Annak a tagállamnak a bírósága, amelynek joghatósága abból ered, hogy a másik tagállam elsőként eljáró bírósága megállapította joghatóságának hiányát, jogosult-e annak vizsgálatára, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen állapította-e meg, hogy a választott jog szerinti tagállam bíróságai alkalmasabbak az öröklés tárgyában történő határozathozatalra?
- 3) Az [öröklési] rendelet 6. cikkének a) pontja és 7. cikkének a) pontja, amelyek a „22. cikk szerinti” jogválasztást feltételeznek, abban az esetben is alkalmazandók-e, ha egy 2015. augusztus 17. előtt tett végintézkedésben nem került sor az örökhagyó általi kifejezett vagy hallgatolagos jogválasztásra, hanem az öröklésre alkalmazandó jog csak az [öröklési] rendelet 83. cikkének (4) bekezdéséből következhet?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 25 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy az öröklési rendelet 7. cikkének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy ahhoz, hogy ugyanezen rendelet 6. cikkének a) pontja értelmében a joghatóság hiányának azon tagállam bíróságai javára történő megállapításáról lehessen beszélni, amelynek a jogát az örökhagyó választotta, szükséges-e, hogy a korábban eljáró bíróság kifejezetten kizárja a joghatóságát.
- 26 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy az előterjesztő bíróság kétségei e tekintetben azzal a körülménnyel kapcsolatosak, hogy a korábban eljáró spanyol bíróság nem zárta ki kifejezetten joghatóságát.
- 27 Márpedig, amint arra a spanyol kormány írásbeli észrevételeiben rámutatott, az öröklési rendelet 6. cikke a) pontjának és 7. cikke a) pontjának szövege között eltérés van a spanyol nyelvi változatban, ellentétben a többi nyelvi változat esetével.
- 28 A spanyol nyelvi változatban ugyanis az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontja az „abstenerse de conocer” kifejezést használja, míg e rendelet 7. cikkének a) pontja az „inhibirse” igét használja. Ezzel szemben más nyelvi változatokban mindkét rendelkezésben olyan kifejezéseket használnak, amelyek kifejezetten a joghatóság kizárására hivatkoznak. E két rendelkezésben például az angol nyelvi változat a „decline jurisdiction”, a francia nyelvi változat a „décliner sa compétence”, a német nyelvi változat a „für unzuständig erklären”, az olasz nyelvi változat a „dichiarare la propria incompetenza”, a román nyelvi változat pedig a „declina competența” fordulatot alkalmazza.
- 29 A jelen ügyben a korábban eljáró bíróság az öröklési rendelet 6. cikke a) pontjának spanyol nyelvi változatában foglalt kifejezéseket használta, amikor kijelentette, hogy „lemond a határozathozatalról”. Ugyanakkor az a körülmény, hogy e rendelkezés spanyol nyelvi változata eltérő kifejezéseket használ az említett rendelet 7. cikke a) pontjának szövegétől, és az a körülmény, hogy a spanyol bíróság e két rendelkezés közül az elsőben található kifejezéseket alkalmazta, nincs hatással az e rendelkezések értelmében vett joghatóság hiánya megállapításának érvényességére.
- 30 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós jog rendelkezéseit egységesen kell értelmezni és alkalmazni, az Európai Unió valamennyi nyelvén készült változat figyelembevételével. Az egyes nyelvi változatok közötti eltérés esetén a szóban forgó rendelkezést azon szabályozás általános rendszerére és céljára tekintettel kell értelmezni, amelynek az a részét képezi (lásd ebben az értelemben: 2020. október 8-i United Biscuits [Pensions Trustees] és United Biscuits Pension Investments ítélet, C-235/19, EU:C:2020:801, 46. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 31 Az öröklési rendelet 6. cikke a) pontjának szövegéből kitűnik, hogy a joghatóság hiánya megállapításának előfeltétele az e rendelkezésben felsorolt több feltétel teljesülése, és az az örökléssel kapcsolatos ténybeli körülményeknek a korábban eljáró bíróság általi értékelésén alapul, annak eldöntése érdekében, hogy azon tagállam bíróságai vannak-e a legalkalmasabb helyzetben az öröklés tárgyában történő határozathozatalra, amelynek jogát e rendelet 22. cikke alapján választották. E rendelkezés lehetővé teszi egyrészt annak biztosítását, hogy az öröklési ügyben eljáró hatóság a saját nemzeti jogát alkalmazza, amint azt az említett rendelet

(27) preambulumbekzdése előirányozza, másrészt a rendelet azon célkitűzésének elérését, hogy a joghatóságot azokra a bíróságokra telepítse, amelyek az öröklési ügy feleihez vagy az örökség tárgyát képező vagyontárgyakhoz közelebb lévőnek bizonyulnak.

- 32 Ami az öröklési rendelet 7. cikkének a) pontját illeti, az azon tagállam bíróságainak joghatóságára vonatkozik, amelynek a jogát választották, és úgy rendelkezik, hogy e bíróságok azzal a feltétellel rendelkeznek joghatósággal, ha valamely korábban eljáró bíróság az e rendelet 6. cikkének a) pontja értelmében – az ő javukra – megállapította a saját joghatóságának hiányát.
- 33 Márpedig, sem az öröklési rendelet 6. cikkének, sem a 7. cikkének szövege nem tartalmaz semmilyen utalást arra, hogy a korábban eljáró bíróságnak milyen formában kell a joghatóságának hiányát megállapítania, következésképpen e bíróság ilyen értelmű kifejezett nyilatkozatának szükségességére, jóllehet a jogbiztonság elvének tiszteletben tartása magában foglalja azt, hogy a joghatóság hiánya megállapításának egyértelműen kivehetőnek kell lennie az említett bíróság nyilatkozatából, éppen azért, hogy elkerülhető legyen ez utóbbi bíróság és az említett rendelet 7. cikkének a) pontja alapján joghatósággal rendelkező bíróság közötti joghatósági összeütközés.
- 34 Következésképpen nincs szükség a joghatóság kifejezett kizárására, amennyiben – mint az alapügyben is – abból a körülményből, hogy a korábban megkeresett bíróság az ugyanezen rendelet 6. cikkének a) pontja értelmében lemondott arról, hogy határozatot hozzon, egyértelműen kitűnik, hogy e bíróság elállt az eljárás lefolytatásától azon tagállam bíróságai javára, amelynek jogát az örökhagyó választotta, és úgy véli, hogy ez utóbbiak alkalmasabb helyzetben vannak az adott öröklési ügyben történő határozathozatalra.
- 35 Az ilyen értelmezés ugyanis megfelel az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférés megkönnyítésére irányuló célkitűzésnek, amelyet többek között a bírósági határozatok kölcsönös elismerésének elve is garantál, amely elv az öröklési rendelet rendelkezései alkalmazásának alapját képezi, és amely e rendelet 39. cikkében nyer említést, és ezáltal a polgári és kereskedelmi ügyekben folytatott együttműködés területén arra irányul, hogy erősítse a kollíziós szabályok, illetve a határokon átnyúló vonatkozású örökléssel összefüggésben hozott bírósági határozatok elismerésének és végrehajtásának egyszerűsített és hatékony rendszerét, annak érdekében, hogy hozzájáruljon az Uniónak a tagállamok közötti magas szintű bizalmon alapuló, a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggé válására irányuló célkitűzésének megvalósításához.
- 36 A fentiekre tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy az öröklési rendelet 7. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy az ugyanezen rendelet 6. cikkének a) pontja értelmében vett joghatóság hiányának azon tagállam bíróságai javára történő megállapításáról lehessen beszélni, amelynek jogát az örökhagyó választotta, nem szükséges, hogy a korábban eljáró bíróság kifejezetten kizárja a joghatóságát, de szükséges, hogy e szándék egyértelműen kitűnjön abból a határozatból, amelyet e tekintetben hozott.

A második kérdésről

- 37 Második kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontját és 7. cikkének a) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az a tagállami bíróság, amely azt követően jár el, hogy valamely másik bíróság részéről sor került a joghatóság hiányának megállapítására, jogosult vizsgálni, hogy teljesültek-e az e rendelkezések által megállapított feltételek ahhoz, hogy a korábban eljáró bíróság kizárja a joghatóságát.

- 38 Közelebbről, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a másodikként eljáró bíróság vizsgálhatja-e, hogy teljesült-e az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontjában ahhoz megkövetelt három feltétel, hogy joghatóság hiányának megállapításáról lehessen beszélni, nevezetesen először is azt, hogy az örökhagyó érvényesen választotta-e az öröklésére alkalmazandó jogot az e rendelet 22. cikke alapján, másodszor, hogy az eljárás érintett feleinek egyike azért fordult-e a korábban eljáró bírósághoz, hogy a joghatóság hiányának megállapítása iránt nyújtson be kérelmet, harmadszor pedig, hogy a korábban eljáró bíróság helyesen vélte-e úgy, hogy annak a tagállamnak a bíróságai, amelynek a jogát választották, megfelelőbb helyzetben voltak az öröklés tárgyában való határozathozatalra.
- 39 E tekintetben az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontja biztosítja az e rendelet 4. vagy 10. cikke alapján korábban eljáró bíróság számára azt a lehetőséget, hogy megállapítsa joghatóságának hiányát annak a tagállamnak a javára, amelynek a jogát az említett rendelet 22. cikke alkalmazásában választották, amennyiben az e két rendelkezés közül elsőként említett rendelkezés által előírt feltételek teljesülnek.
- 40 Márpedig, amint arra a főtanácsnok az indítványának 39. pontjában rámutatott, az a tény, hogy egy ilyen határozat hozatala az említett bíróság számára csupán egy lehetőséget, és nem kötelezettséget jelent, komoly jele annak, hogy az ilyen határozatot azok a bíróságok, amelyek javára a korábban eljáró bíróság megállapította joghatóságának hiányát, nem vizsgálhatják felül.
- 41 Az öröklési rendelet 7. cikkének a) pontja értelmében azon tagállam bíróságai, amelynek jogát e rendelet 22. cikke alapján választották, joghatósággal rendelkeznek az öröklési ügyben történő határozathozatalra, feltéve hogy valamely korábban eljáró bíróság az említett rendelet 6. cikkének a) pontja értelmében véve ugyanabban az ügyben megállapította joghatóságának hiányát ugyanezen öröklés ügyében. Így e bíróságok pusztán ez utóbbi rendelkezés értelmében vett joghatóság hiányának megállapítása miatt válnak joghatósággal rendelkezővé.
- 42 Azt is hangsúlyozni kell, hogy a joghatóság kizárása az öröklési rendelet 3. cikke (1) bekezdésének g) pontja értelmében véve „határozatnak” minősül, és így e rendelet IV. fejezetének a határozatok elismerésére, végrehajthatóságára és végrehajtására vonatkozó rendelkezései, vagyis az említett rendelet 39–58. cikke alkalmazandó.
- 43 Márpedig, az öröklési rendelet 39. cikke előírja, hogy a valamely tagállamban hozott határozatokat a többi tagállamban külön eljárás nélkül el kell ismerni, anélkül, hogy bármiféle különös eljárást alkalmazni kellene, és e rendelet 41. cikke pontosítja, hogy az ilyen határozatok érdemben semmilyen esetben sem vizsgálhatók felül. Ami az említett rendelet 40. cikkében felsorolt, elismerést kizáró okokat illeti, azok egyike sem arra az esetre vonatkozik, amikor a másodikként eljáró bíróság úgy véli, hogy a joghatóság hiányának megállapítására vonatkozó határozatban tévesen alkalmazták az ugyanezen rendelet 6. cikkének a) pontját.
- 44 Ennélfogva, egy olyan határozat, amellyel valamely tagállam bírósága kizárja a saját joghatóságát, mind e bíróságnak az öröklési rendelet 6. cikke értelmében vett kizárásra vonatkozó döntését illetően, mind azon megállapítást illetően köti a többi tagállam bíróságait, hogy az e rendelkezésben felsorolt feltételek teljesültek (lásd analógia útján: 2012. november 15-i Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítélet, C-456/11, EU:C:2012:719, 41. pont).
- 45 Minden más értelmezés sértené a kölcsönös elismerés és a kölcsönös bizalom elvét, amelyek az öröklési rendelet által létrehozott rendszer alapjául szolgálnak.

- 46 Ugyanis, a Bíróság ítélkezési gyakorlata szerint az említett rendelet általános célja, amint az az (59) preambulumbekzdéséből kitűnik, a határokon átnyúló vonatkozású öröklés tárgyában a tagállamokban hozott határozatok kölcsönös elismerése (2019. január 17-i Brisch ítélet, C-102/18, EU:C:2019:34, 33. pont).
- 47 Márpedig, ha valamely tagállam bírósága vizsgálhatná, hogy teljesülnek-e az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontjában foglalt feltételek, és adott esetben megtagadhatná egy olyan határozat elismerését, amellyel egy másik tagállam bírósága megállapította joghatóságának hiányát, az ellentétes lenne az e rendelet által létrehozott rendszerrel is, mivel az ilyen megtagadás veszélyeztethetné az említett rendelet IV. fejezetében megállapított szabályok hatékony működését, valamint – amint azt a főtanácsnok az indítványának 59. pontjában megjegyezte – az ugyanezen rendelet 6. cikke a) pontjában és 7. cikkében megállapított mechanizmus hatékony működését.
- 48 Egyébiránt a jelen ítélet 44. pontjában elfogadott értelmezés lehetővé teszi a joghatóságok negatív összeütközésének elkerülését, ami a bírósági eljárás megtagadásának veszélyével járhatna, amint arra lényegében a főtanácsnok is rámutatott indítványának 60. pontjában.
- 49 A fentiekre tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontját, 7. cikkének a) pontját és 39. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a joghatóság hiányának megállapítását követően eljáró tagállami bíróság nem jogosult annak vizsgálatára, hogy az e rendelkezésekben megállapított feltételek teljesültek-e ahhoz, hogy a korábban eljáró bíróság megállapíthassa joghatósága hiányát.

A harmadik kérdésről

- 50 Harmadik kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontjában és 7. cikkének a) pontjában előírt joghatósági szabályokat abban az esetben is alkalmazni kell-e, ha a 2015. augusztus 17. előtt készített végrendeletében az örökhagyó nem választotta meg az öröklési ügyére alkalmazandó jogot, és e jog kijelölése kizárólag e rendelet 83. cikkének (4) bekezdéséből következik.
- 51 E tekintetben előjáróban emlékeztetni kell arra, hogy bár az EUMSZ 267. cikk értelmében a Bíróság hatáskörrel rendelkezik az öröklési rendelet 6. cikke a) pontjának és 7. cikke a) pontjának értelmezésére, az általa értelmezett rendelkezéseknek a jelen ügyre történő alkalmazása a nemzeti bíróság feladata (lásd ebben az értelemben: 2018. szeptember 13-i Profi Credit Polska ítélet, C-176/17, EU:C:2018:711, 52. pont).
- 52 Az öröklési rendelet 83. cikkének (4) bekezdése értelmében, ha egy 2015. augusztus 17. előtt tett végintézkedést azon jognak megfelelően készítenek el, amelyet az örökhagyó e rendelet alapján választhatott volna, akkor e jogot kell az öröklésre alkalmazandó jognak választott jognak tekinteni.
- 53 Így e rendelkezés az említett rendelet alkalmazását megelőző időszakra vonatkozóan vélelmet állít fel az öröklésre alkalmazandó jog megválasztására vonatkozóan, amely ugyanolyan hatással jár, mint az ugyanezen rendelet rendelkezései alapján történő jogválasztás.
- 54 Amint azt az Európai Bizottság a Bírósághoz benyújtott észrevételeiben hangsúlyozta, és amint az a jelen ítélet 29. pontjából következik, az öröklési rendelet 6. cikke a) pontjának és 7. cikke a) pontjának célja többek között a joghatóság és az alkalmazandó jog közötti párhuzam felállítása.

- 55 A Bíróság ugyanis a 2018. június 21-i Oberle ítéletben (C-20/17, EU:C:2018:485, 50. és 52. pont) kimondta, hogy amint azt az öröklési rendelet (27) preambulumbekzdése is kiemeli, e rendelet rendelkezéseit éppen annak biztosítása érdekében alkották meg, hogy az öröklés ügyében eljáró hatóság az esetek többségében a saját nemzeti jogát alkalmazhassa, és e célkitűzés a joghatóságra és az e területen alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezések közötti összhang biztosítására irányul.
- 56 Ráadásul, amint arra a jelen ítélet 31. pontjában emlékeztettünk, az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontjában és 7. cikkének a) pontjában említett joghatóság hiányának megállapítása annak lehetővé tételére irányul, hogy valamely tagállami bíróság kizárhassa a saját joghatóságát azon tagállam bíróságai javára, amelynek jogát e rendelet 22. cikke alapján választották, amennyiben az előbbi bíróság úgy ítéli meg, hogy ez utóbbi bíróságok kedvezőbb helyzetben vannak nála a határozat meghozatalára, annak érdekében, hogy garantálni lehessen, hogy az érintett örökség tárgyához a helyileg legközelebb lévő bíróságok döntenek a kapcsolódó eljárásban.
- 57 Márpedig az az értelmezés, amely szerint az öröklésre irányadó jognak az öröklési rendelet 83. cikkének (4) bekezdése szerinti alkalmazása nem teszi lehetővé az e 6. cikkének a) pontja értelmében vett joghatóság hiányának megállapítását, sértené a jelen ítélet 54. és 55. pontjában említett célokat.
- 58 A fentiekre tekintettel a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az öröklési rendelet 6. cikkének a) pontját és 7. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésekben előírt joghatósági szabályokat abban az esetben is alkalmazni kell, ha az örökhagyó a 2015. augusztus 17. előtt készített végrendeletében nem választotta meg az öröklésre alkalmazandó jogot, és e jog kijelölése kizárólag e rendelet 83. cikkének (4) bekezdéséből következik.

A költségekről

- 59 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) Az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy ahhoz, hogy az ugyanezen rendelet 6. cikkének a) pontja értelmében vett joghatóság hiányának azon tagállam bíróságai javára történő megállapításáról lehessen beszélni, amelynek jogát az örökhagyó választotta, nem szükséges, hogy a korábban eljáró bíróság kifejezetten kizárja a joghatóságát, de szükséges, hogy e szándék egyértelműen kitűnjön abból a határozatból, amelyet e tekintetben hozott.**

- 2) A 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontját, 7. cikkének a) pontját és 39. cikkét úgy kell értelmezni, hogy a joghatóság hiányának megállapítását követően eljáró tagállami bíróság nem jogosult annak vizsgálatára, hogy az e rendelkezésekben megállapított feltételek teljesültek-e ahhoz, hogy a korábban eljáró bíróság megállapíthassa joghatósága hiányát.
- 3) A 650/2012 rendelet 6. cikkének a) pontját és 7. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy az e rendelkezésekben előírt joghatósági szabályokat abban az esetben is alkalmazni kell, ha az örökhagyó a 2015. augusztus 17. előtt készített végrendeletében nem választotta meg az öröklésre alkalmazandó jogot, és e jog kijelölése kizárólag e rendelet 83. cikkének (4) bekezdéséből következik.

Aláírások